

ЗАЄЦЬ СВІТЛАНА СЕРГІЇВНА

*ORCID 0000-0002-7467-6754 кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри хореографії та художньої культури Уманського
державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(м. Умань, Україна)*

e-mail: svitlana.zaiets12@gmail.com

КОВАЛЬСЬКА ВАЛЕНТИНА ВІКТОРІВНА

ORCID 0000-0002-3850-8198

*викладач кафедри хореографії та художньої культури Уманського
державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(м. Умань, Україна)*

e-mail: kov.v.pochta@gmail.com

МАРКІНА ВІКТОРІЯ ВАСИЛІВНА

ORCID 0000-0003-4727-2508

*викладач-стажер кафедри хореографії та художньої культури
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(м. Умань, Україна)*

e-mail: markinakusia@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ХОРЕОГРАФІЇ

Анотація. У статті розглянуто процес соціалізації в єдності з фаховою підготовкою майбутніх вчителів хореографії. Проаналізовано поняття «соціалізація». Розкрито особливості, умови та фактори соціалізації. Визначено проблеми соціалізації майбутніх вчителів хореографії в контексті професійної підготовки педагогів хореографів у ЗВО:

- вплив модернізації соціальних інституцій, які мають коректувати процес формування соціальних якостей вчителя хореографії у відповідності із суспільно значимими цінностями, обмежувати чи активізувати вплив окремих соціальних факторів, або навпаки, нейтралізувати їх;*
- залежність соціалізації педагога від цієї множинності інституцій, як відносно стійких типів і форм соціальної практики, завдяки, яким організовується процес соціалізації в рамках соціальної системи суспільства;*
- зв'язок соціалізації з трансформацією всієї системи освіти та майбутнім працевлаштуванням;*

- *взаємозв'язок процесу соціалізації та індивідуалізації, формуванні творчих здібностей та індивідуального хореографічного стилю;*
- *вплив соціально-психологічних механізмів соціалізації (імпринтинг, наслідування, ідентифікація, рефлексія, інтеріоризація, екстеріоризація) в процесі підготовки майбутніх вчителів хореографії на процес самореалізації;*
- *проблемність чи успішність соціалізації майбутнього вчителя хореографії обумовлена сучасними соціокультурними умовами: руйнацією в суспільстві усталеної системи цінностей; відсутністю єдиної національної ідеї; домінуванням матеріальних цінностей в суспільстві, зокрема культу грошей та влади; полярністю оцінки історичного минулого; майновим розшаруванням суспільства; нестабільністю політичної ситуації в країні; критиканством влади; домінуванням культу сили; зниженням морально-етичного рівня населення; лібералізацією статевої моралі; послабленням виховного потенціалу сім'ї; домінуванням електронних засобів впливу.*

***Ключові слова:** вчитель хореографії, соціалізація, самореалізація, професійна підготовка, дистанційне навчання.*

ZAIETS SVITLANA

*ORCID 0000-0002-7467-6754 Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of Choreography and Art Culture at Uman State
Pedagogical University named after Pavel Tychyna
(Uman, Ukraine)*

e-mail: svitlana.zaiets12@gmail.com

KOVALSKA VALENTYNA

ORCID 0000-0002-3850-8198

*Lecturer of Choreography and Art Culture at Uman State Pedagogical
University named after Pavel Tychyna
(Uman, Ukraine)*

e-mail: kov.v.pochta@gmail.com

MARKINA VIKTORIA

ORCID 0000-0003-4727-2508

Lecturer-trainer of Choreography and Art Culture at Uman State

Pedagogical University named after Pavel Tychyna

(Uman, Ukraine)

e-mail: markinakusia@gmail.com

PROBLEMS OF SOCIALIZATION OF FUTURE TEACHERS OF CHOREOGRAPHY

Abstract. The article considers the process of socialization in unity with the professional training of future teachers of choreography. The concept of "socialization" is analyzed. Features, conditions and factors of socialization are revealed. Problems of socialization of future teachers of choreography in the context of professional training of teachers of choreographers in ZVO are defined:

- the impact of modernization of social institutions, which should adjust the process of forming the social qualities of the choreography teacher in accordance with socially significant values, limit or activate the influence of certain social factors, or, conversely, neutralize them;
- the dependence of the socialization of the teacher on this set of institutions, as relatively stable types and forms of social practice, through which the process of socialization is organized within the social system of society;
- the connection of socialization with the transformation of the entire education system and future employment;
- the relationship of the process of socialization and individualization, the formation of creative abilities and individual choreographic style;
- the influence of socio-psychological mechanisms of socialization (imprinting, imitation, identification, reflection, internalization, exteriorization) in the process of training future teachers of choreography on the process of self-realization;
- the problem or success of the socialization of the future teacher of choreography is due to modern socio-cultural conditions: the destruction of the

established system of values in society; lack of a single national idea; the dominance of material values in society, in particular the cult of money and power; polarity of assessment of the historical past; property stratification of society; instability of the political situation in the country; criticism of the authorities; the dominance of the cult of power; reduction of moral and ethical level of the population; liberalization of sexual morality; weakening the educational potential of the family; the dominance of electronic means of influence.

Key words: choreography teacher, socialization, self-realization, professional training, distance learning.

Постановка проблеми. Сьогодні перед вчителем хореографії ставить певні вимоги професійної підготовки та успішної соціалізації як особистості. Соціалізація особистості починається з перших років життя і закінчується періодом громадянської зрілості людини, хоча, зрозуміло, повноваження, права й обов'язки, набуті нею, не говорять про те, що процес соціалізації цілком завершений - за деякими аспектами він продовжується все життя. Вчитель хореографії - це носій культурних цінностей, зразок для наслідування учнями, важливий об'єкт навчального процесу в системі освіти. Хореографічна освіта як складова системи освіти охоплює мережу освітньо-виховних та культурно-освітніх середніх, середніх спеціальних та вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку фахівців середньої та вищої кваліфікації з хореографії, а також забезпечують цілеспрямований духовний розвиток особистості (Бех, 1998: 17). Вчитель хореографії формує духовний світ учня, забезпечує гармонізацію його життя, природне входження до соціального середовища. Успішність соціалізації учня залежить від успішної соціалізації вчителя.

Аналіз досліджень. Проблема соціалізації, визначення сутності цього феномену, особливостей вияву і пошуки оптимальних способів її розв'язання знайшли висвітлення у працях зарубіжних дослідників (Дж. Мід, Г. Кершенштейнер, Л. Колберг, Р. Мертон, П. Наторп та ін.), українських та російських науковців (А. Ахмадєєв, Л. Гордон, С. Заєць, Н. Лавриченко,

М. Лукашевич, В. Слюсаренко, Ю. Урманцев, С. Харченко, М. Шабанова, А. Ширяєва, Л. Штефан та ін.).

Проблемам підготовки майбутнього вчителя в сучасній науці надається належна увага, зокрема на такі її аспекти, як підготовка вчителя до творчої професійної діяльності (В. Загвязинський, І. Зязюн, С. Сисоєва та ін.), розвиток особистості вчителя в процесі професійної підготовки (І. Бех, І. Зязюн та ін.), загальнокультурний розвиток учителя (О. Олексюк, О. Рудницька та ін.), індивідуальність майбутнього педагога (К. Альбуханова-Славська, В. Рибалко та ін.), творча індивідуальність майбутнього педагога (О. Пехота, О. Сергєєнкова та ін.)

Сучасна педагогічна освіта характеризується значними змінами, зумовленими новими концептуальними підходами до її реформування, зростанням вимог до рівня професійної підготовки вчителя. Його освітній потенціал має бути фундаментальним, збагачуватися шляхом глибокого засвоєння теоретичних і практичних фахових знань і вмінь.

В науковому доробку проблема хореографічної підготовки майбутніх учителів виступає спеціальним об'єктом досліджень Л. Андрощук, Т. Благової, О. Бурлі, С. Забрєдовського, М. Рожко, І. Радченко, Т. Сердюк, О. Таранцевої, О. Філімонової та інших.

Аналіз вагомого за результатами теоретичного і практичного доробку сучасної педагогічної науки дозволяє стверджувати, що поза увагою дослідників залишається підготовка учителів хореографії в єдності процесу соціалізації особистості.

Мета статті. Основною метою цієї публікації є аналіз поняття «соціалізація» та обґрунтування проблем соціалізації майбутніх учителів хореографії.

Виклад основного матеріалу. У сучасній науковій літературі розрізняють три напрями в соціалізаційні проблематиці (соціально-філософській, соціально-психологічний, соціально-педагогічний) Незважаючи на широке вживання, цей термін «не має єдиного визначення,

наближаючись в одних випадках до виховання, а в інших – до формування особистості» (Заєць, 2005: 118). Сучасний «Філософський енциклопедичний словник» детермінує соціалізацію як «процес засвоєння людським індивідом системи знань, норм і цінностей, які дозволяють йому функціонувати як повноправному члену суспільства» (Філософський енцикл. сл., 2002: 629). Соціалізація охоплює всі види взаємодії людини із сукупністю зовнішніх впливів та їх результати. Тобто, соціальна система визначає ціннісні орієнтації особистості, її установки, погляди, спрямованість, рівень прояву творчості тощо. Це відбувається тому, що конкретна сукупність суспільних умов (політичних, правових, економічних, культурних, освітніх, моральних, релігійних), в яких живе і діє індивід, вимагає, а отже, і формує, певний тип особистості, в якому розвиваються і встановлюються відповідні риси і якості. Це відбувається завдяки засвоєнню людиною ціннісного нормативного досвіду попередніх поколінь і виробленню на його основі власного досвіду діяльності, міжособистісної взаємодії і спілкування. За Б.Бім-Бадом та О.Петровським, соціалізація у широкому розумінні становить «процес і результат включення людини, що росте, у суспільство завдяки засвоєнню й більш або менш активному відтворенню особистістю соціального досвіду, історично накопиченої культури» (Бім-Бад, 1996: 23). Соціалізацію також розглядають як процес формування соціальних якостей, цінностей, знань і умінь, завдяки яким людина стає активним і повноцінним учасником соціальних зв'язків, інститутів і спільнот. Водночас соціалізація не суперечить і не виключає прояву індивідуальності з особистостями, що входять до певних спільнот, а передбачає створення оптимальних умов для їхньої взаємодії, самореалізації та саморозвитку (Темина, 1999: 51). За іншим трактуванням, соціальний розвиток – це процес «інтеграції індивіда в суспільство, в різні типи соціальних спільнот (групу, соціальний інститут, соціальну організацію) шляхом засвоєння елементів культури, соціальних норм і цінностей, на засадах яких формуються соціально значущі риси особистості» (Ковалев, 1970: 17). При цьому означений розвиток являє собою

двоєдиний процес, який включає соціалізацію, тобто засвоєння, інтеріоризацію суспільних відносин, та індивідуалізацію – індивідуальний, притаманний лише цій особистості спосіб засвоєння відносин, у процесі якого розвиваються її індивідуальні якості, інтелект, світогляд, воля, моральні ідеали, естетичні смаки, творчі потенції. І.Кон під соціалізацією розуміє «сукупність усіх соціальних і психологічних процесів, завдяки яким індивід засвоює систему знань, норм і цінностей, що дозволяють йому функціонувати як повноправному члену суспільства». І додає, що соціалізація «включає не тільки усвідомлені, цілеспрямовані впливи, які піддаються контролю (виховання в широкому розумінні слова), а й стихійні, спонтанні процеси, котрі тим чи іншим чином впливають на формування особистості» (Кон, 1967: 19). У контексті проблеми, що розглядається, не можна обійти увагою роботи Л.Колберга. Характеризуючи етапи розвитку моральної свідомості особистості, він виокремлює такі з них, як: – доморальний стан індивіда, що власне виступає передумовою генерування моральної свідомості. Головними регуляторами поведінки тут є підкорення та покарання, нагорода за слухняність. За допомогою цих регуляторів відбувається розрізнення добра і зла в кожній конкретній ситуації. Потім ці установки переростають в інструментально-релятивістську орієнтацію, коли особистість формує в собі толерантність до інших та до інакомислення; – пасивно-адаптивна поведінка, яка являє собою шлях автономної людини до злагоди з іншими (в перспективі). На цьому етапі особистість виявляє конформну поведінку по відношенню до свого соціального оточення; – пасивне прийняття норм і цінностей соціальних груп, до складу яких входить даний індивід; – орієнтація на закон і порядок; – орієнтація на соціальний договір і закон; – орієнтація на загальноновизнані (загальнолюдські) норми та принципи. На думку дослідника, людина може вважатися дійсно морально розвиненою тільки після досягнення останньої, шостої, стадії. А для цього вона має поступово засвоювати моральні норми співжиття, виробляти в собі універсальні цінності (Kohlberg, 1981: 17). В.Піча під цим поняттям розуміє

«процес засвоєння людиною особистісних якостей на різних етапах її існування». І додає, що соціалізація – це «процес входження (включення) індивіда в соціум, що породжує зміни в соціальній структурі суспільства і в структурі особистості» (Піча, 2000: 71). Останнє обумовлюється соціальною активністю людини та її здатністю при взаємодії із середовищем не лише засвоювати його вимоги (адаптація), а й змінювати це середовище, активно впливати на нього (інтеграція), визначати свій «життєвий світ». Тобто, в широкому розумінні слова, соціалізація – це складний процес засвоєння соціальних ролей і культурних потреб, який починається з раннього дитинства, триває протягом усього життя людини і закінчується з її смертю.

Таким чином, можна твердити, що позитивно орієнтована соціалізація особистості сприяє соціальному розвитку, самовдосконаленню та самореалізації особистості, що в кінцевому рахунку впливає на відродження суспільства. Соціалізація зумовлена характером відносин, що існують у мікро- і макросоціумі, а також довкіллям, в якому живе людина. Звідси головним завданням соціалізації молодого покоління виступає «допомога в орієнтації у суспільному вирі подій та явищ - соціальних, економічних, інформаційних, а також в оволодінні досвідом старших генерацій, самостійному знаходженні свого професійного та життєвого шляху» (Лавреченко, 2009: 3). Це процес засвоєння і використання дитиною у поведінці та діяльності системи морально-духовних цінностей, до якої вона включена і під якою розуміється «складно побудований регулятор людської життєдіяльності, що відображає у своїй структурній організації і змісті особливості об'єктивної дійсності й охоплює зовнішній для людини світ та саму людину в усіх її об'єктивних характеристиках». При цьому ієрархія цінностей, які входять до цієї системи, «не дозволяє особистості, з одного боку, розчинитися в емпіричному бутті, втратити дійсні сутнісні потенції, оскільки розвинені особистісні цінності становлять основу внутрішнього світу особистості, виявляючись виразником стабільного, інваріантного, а з другого – дає можливість існувати і діяти вільно, тобто свідомо,

цілеспрямовано, виходячи з власних особливостей» (Бех, 1998: 17). Підсумовуючи викладене, можна твердити, що соціалізація становить складну нелінійну систему, яка ґрунтується на нерозривній єдності індивідуального, набутого генетично, і того, що формується під впливом зовнішнього середовища. При цьому останній чинник виявляється у двох планах: цілеспрямованому впливові (навчання, виховання) і стихійних факторах, що існують об'єктивно і діють на особистість на різних рівнях (свідомому та несвідомому) сприйняття. Сукупність цих зовнішніх реалій виступає стосовно дитини соціальним середовищем її життєдіяльності, яке певним чином визначає напрям її соціального розвитку, його зміст і, в кінцевому рахунку, прогнозує результат – ступінь адаптації та інтеграції у великий соціум.

Проаналізуємо хореографічну освіту в єдності процесу соціалізації, виділяючи особливості, види, фактори та умови впливу на майбутніх педагогів хореографії.

Хореографічна освіта детермінується соціально-економічними та суспільно-політичними процесами. Водночас, вона є ефективним засобом соціалізації людини, розвитку її світоглядної культури, формування здатності до саморегуляції та самовдосконалення (Авраменко, 2018: 16). Аналіз теоретичних засад та історичного досвіду навчання хореографії представлено у працях Н. Базарової, Г. Березової, А. Гуменюк, Є. Зайцева, С. Зубатова, Т. Павлюк, Ю. Станішевського, В. Шкоріненко та ін. Вплив танцювального мистецтва на духовний розвиток особистості досліджували В. Верховинець, П. Коваль, Ю. Хижняк, А. Шевчук та ін. Формування професійних умінь майбутніх учителів хореографії представлено у наукових доробках Т. Благової, С. Забрєдовського, О. Мартиненко, Б. Стасько, О. Філімонової та ін.

У різні історичні епохи ставлення суспільства до хореографічної освіти змінювалося, але завжди її вважали пріоритетною у формуванні особистості, оскільки вона спрямовувалася на поглиблення

загальнокультурного та творчого розвитку. Питання становлення та розвитку професійної підготовки майбутніх хореографів були предметом філософських, мистецтвознавчих і психолого-педагогічних досліджень.

Зауважимо, що на сучасному етапі розвитку професійної освіти проблема хореографічної підготовки майбутніх учителів виступає об'єктом спеціальних досліджень у працях Л. Андрощук, О. Бурлі, М. Рожко, І. Радченко, Т. Сердюк, О. Таранцевої та інших.

Хореографічно-педагогічна освіта в Україні пройшла етап модернізації (2011–2016). Ці зміни неоднозначно трактуються громадською думкою. У сучасному суспільстві наявність знань та гарна освіта не є гарантом прийняття на престижну та високооплачувану роботу. Тому популяризація професії майбутнього вчителя хореографії знижується. Отже, проблема соціалізації пов'язана з трансформацією всієї системи освіти та майбутнім працевлаштуванням.

Руйнується система доступних позашкільних хореографічних закладів, гуртків, а також знижується популярність тих, що залишилися, через відсутність їх пропагування та популяризації. В результаті виникає безробіття вчителів хореографії. Отже, наступна проблема соціалізації майбутніх вчителів хореографії – це множинність інститутів соціалізації, як відносно стійких типів і форм соціальної практики, завдяки, яким організовується процес соціалізації в рамках соціальної системи суспільства.

Серед основних вимог до особистості майбутніх хореографів є розвиток творчих здібностей, розкриття творчого потенціалу у власних танцювальних постановках, формування індивідуального хореографічного стилю (Авраменко, 2020: 4). Педагог хореограф з сформованим індивідуальним стилем діяльності краще адаптується в соціальному середовищі. Андрощук Л. досліджувала формування індивідуального стилю діяльності майбутнього вчителя хореографії. За її визначенням, хореографічний стиль – це самореалізація хореографа в певному напрямі танцювального мистецтва, яка виражається в неповторній манері проведення

занять, особливостях творчо-постановчої діяльності та в підготовці студентів-хореографів до майбутньої професійної діяльності (Андрощук, 2009: 120). Процес самореалізації пов'язаний з процесом соціалізації, що полягає у засвоєнні індивідом соціального досвіду, але розуміння змісту цього досвіду, його структури, засобів і порядку засвоєння істотно відрізняються.

Можемо стверджувати, що невід'ємною частиною «соціалізації», її складовою, поряд з «інтеріоризацією», «соціальною адаптацією», є процес «індивідуалізації». Це пояснюється, насамперед, тим, що нема однакових процесів соціалізації. Індивідуальний досвід кожної особистості є унікальним і неповторним. Індивідуалізація, у цьому випадку необхідна як процес виявлення і стимулювання нахилів, задатків, здібностей особистості, врахування її потреб та інтересів, які розвиваються, спосіб поєднання суспільно значущого і особистісного. Соціалізація також сприяє формуванню індивідуальності особистості та її свободі. У процесі соціалізації розвивається відчуття ідентичності та спроможність незалежно мислити і діяти.

Також процес самореалізації пов'язаний з соціально-психологічними механізмами соціалізації, а саме: *імпринтинг* – фіксування людиною на рецепторному та підсвідомому рівні особливостей об'єктів, що на неї впливають; *наслідування* – копіювання людиною певних зразків поведінки та діяльності інших; *ідентифікація* – ототожнення людиною себе з іншими людьми, групою, спільнотою; *рефлексія* – оцінка особистістю різних проявів свого «Я»; *інтеріоризація* – процес перетворення зовнішніх, реальних операцій соціальної діяльності у внутрішні, ідеальні; *екстеріоризація* – процес переходу від внутрішньої, психічної діяльності до зовнішньої, практичної. В даній ситуації велику роль відіграє авторитет викладача, педагога-наставника, який виступає взірцем для наслідування, для формування фахових психолого-педагогічних умінь та хореографічного професіоналізму. Але за період навчання у ЗВО не завжди майбутні

хореографи знаходять для себе ідеал для наслідування. Також конфліктні ситуації в групі призводять до зниження задоволеності відносинами, виникає стан внутрішньої самотності і занедбаності, що у свою чергу веде до депресивного стану, до психічних захворювань. Зазначені моменти уповільнюють або перешкоджають самореалізації та індивідуалізації творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії.

Важливою складовою у підготовці майбутніх вчителів хореографії є формування художньо-естетичного досвіду у процесі їх професійної підготовки у ЗВО. Відповідно процес спеціально організованої передачі соціального досвіду особистості та розвитку її потенційних можливостей, який відбувається в різних державних та недержавних організаціях, (в даному випадку ЗВО) називають соціально-контрольованою соціалізацією. У дисертаційній роботі Т. Сердюк конкретизовано сутність, зміст та компонентну структуру художньо-естетичного досвіду студентів-хореографів, яка полягає у взаємодії когнітивної, аксіологічної та праксеологічної складових у процесі художньо-естетичної діяльності особистості. Практичну значущість роботи представляє розроблене навчально-методичне забезпечення, засноване на інноваційних формах навчання: взаємодії методів мультимедійного навчання, синтетичної драматизації та опорно-методичних карт постановочної роботи (Сердюк, 2011: 71). На особистість впливають різні обставини суспільного життя, які не створюються спеціально, тобто відбувається стихійна соціалізація. Також існує відносно спрямована соціалізація, метою якої є організація в суспільстві певних економічних, законодавчих та інших передумов, що впливають на життєвий шлях особистості.

Рівень розвитку когнітивного компонента визначається повнотою, глибиною, системністю знань педагога-хореографа. На думку О. Щолокової, теоретичним підґрунтям фахової підготовки майбутнього вчителя мистецьких дисциплін постає його мистецтвознавчий тезаурус, який складається в ході спеціалізованої загальнохудожньої освіти й містить у собі

фундаментальні поняття історії та теорії художньої культури, термінологічний апарат і лексику мистецтвознавчих наук (Щолокова, 1996: 34). Сюди ж можна додати вплив засобів масової інформації на формування культури. На жаль, разом з демократизацією суспільства, скасуванням ідеологічних заборон і цензурних обмежень різко зросли пропагування сили, правового нігілізму і сексуальних насолод. Така інформація є простою та зрозумілою. Її ціль — розвага глядача. Герої фільмів можуть демонструвати норми кримінальної субкультури, жорстокість, цинізм, невпорядковані сексуальні відносини.

Перелічені поняття, теорії, професійні знання, засоби масової інформації відносимо до факторів та умов соціалізації. Отже, наведені види та фактори соціалізації характеризуються протиріччям впливу на особистість майбутнього вчителя хореографії.

Також умовою та фактором впливу на процес соціалізації виступає середовище, в даному випадку навчальний процес ЗВО. Люди та установи, діючі соціальні суб'єкти, за допомогою яких людина соціалізується являються «агентами соціалізації» через процес навчання, комунікації, прилучення до культури. Таранцева О., визначає формування хореографічних умінь майбутнього фахівця хореографії як процес створення сприятливих умов для інноваційної професійної діяльності, що забезпечує розвиток особистісних якостей та професійних умінь (Таранцева, 2002: 12).

Успішність процесу комунікації, взаємодії «викладача і студента», «групи і студента», «викладача і групи» обумовлюється психологічним кліматом в колективі, що також впливає на творчий потенціал кожного учасника навчального процесу, на результати навчання, на якість підготовки майбутнього фахівця хореографії.

Проблема соціалізації майбутніх вчителів хореографії посилюється у зв'язку з карантинними умовами дистанційного навчання. Електронні засоби не можуть компенсувати очне навчання в ЗВО. Навчання на спеціальності хореографія потребує спеціального середовища для підготовки: просторий

зал, хореографічний станок, музичний акомпанемент концертмейстера, методична робота з викладачем, групова робота, колективні постановки потребують взаємодії кількох учасників. Такі умови неможливо забезпечити дистанційно, в результаті погіршується якість знань, професійна компетентність майбутніх балетмейстерів, а отже впливає на соціалізацію.

Висновки. Резюмуючи вищесказане, можемо сказати, що процес соціалізації майбутнього вчителя хореографії є інституалізованим. Він реалізується через систему певних соціальних інституцій, які мають коректувати процес формування соціальних якостей вчителя хореографії у відповідності із суспільно значимими цінностями, обмежувати чи активізувати вплив окремих соціальних факторів, або навпаки, нейтралізувати їх. Проблемність чи успішність соціалізації майбутнього вчителя хореографії обумовлена сучасними соціокультурними умовами: руйнація в суспільстві усталеної системи цінностей; відсутність єдиної національної ідеї; домінування матеріальних цінностей в суспільстві, зокрема культу грошей та влади; полярні оцінки історичного минулого; майнове розшарування в суспільстві; нестабільна політична ситуація в країні; критиканство влади; домінування культу сили; зниження морально-етичного рівня населення; лібералізація статевої моралі; послаблення виховного потенціалу сім'ї; домінування електронних засобів впливу.

Перспективи подальших досліджень проблеми соціалізації майбутніх вчителів хореографії вбачаємо в пошуку різних способів сприяння становлення індивідуальної та соціальної суб'єктності вчителя хореографії, забезпеченні необхідних умов для задоволення його потреб, соціально позитивних способів самоствердження та самореалізації.

Список використаних джерел

1. Авраменко О.В. Суть і зміст підготовки майбутніх хореографів до професійної діяльності // Теорія та методика навчання та виховання. 2018. № 44. С. 4- 16. URL: //doi.org/10.5281/zenodo.1410170 (дата звернення: 30.10.2020).

2. Андрощук Л. М. Формування індивідуального стилю діяльності майбутнього вчителя хореографії: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Л. М. Андрощук. Умань, 2009. 200 с
3. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання. К.: ІЗМН, 1998. С.17.
4. Бим-Бад Б.М., Петровский А.В. Образование в контексте социализации // Педагогика. 1996. №1. С.23.
5. Заець С. С. Адаптація як соціально-психологічний механізм соціалізації особистості // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : зб. наук. пр. / ред. кол. : Побірченко Н. С. (гол. ред.) [та ін.]. К. : Міленіум, 2005. Випуск 11. С. 117 – 122.
6. Kohlberg L. Education for a Just society: A Modern Statement of the Socratic View // The Philosophy of Modern Development. San Francisco, 1981. P. 465.
7. Ковалев А.Г. Психология личности. М.: Просвещение, 1970. С.17.
8. Кон И.С. Социология личности. М.: Изд-во полит. лит-ры, 1967. С.19.
9. Лавриченко Н.М. Педагогіка соціалізації: європейські абриси. К.: ВІРА ІНСАЙТ, 2000. С.3.
10. Піча В.М. Соціологія: загальний курс: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти України. К.: Каравела, 2000. С.71.
11. Сердюк Т. І. Художньо-естетична школа майбутніх учителів хореографії: формування досвіду : [монографія]. Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2011. 273 с.
12. Таранцева О. О. Формування фахових умінь майбутніх учителів хореографії засобами українського народного танцю: Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кан. пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. О. Таранцева. К., 2002. 22 с.
13. Темина С.Ю. По пути развития школьника. Москва-Воронеж: НПО „МОДЭК”, 1999. С.51.
14. Філософський енциклопедичний словник. К.: Абрис, 2002. С.629.
15. Щолокова О. П. Основи професійної художньо-естетичної підготовки майбутнього вчителя. К., 1996. 172 с.

References

1. Avramenko O.V. Sut i zmist pidhotovky maibutnikh khoreohrafov do profesiinoi diialnosti [The essence and content of training future choreographers for professional activities] // Theory and methods of teaching and education. 2018, № 44, pp. 4-16. URL: [//doi.org/10.5281/zenodo.1410170](https://doi.org/10.5281/zenodo.1410170) (appeal date: 30.10.2020) [in Ukrainian].
2. Androshchuk L. M. Formuvannia indyvidualnoho styliu diialnosti maibutnoho vchytelia khoreohrafi: Dis. ... cand. ped. Science: 13.00.04 / L. M. Androshchuk. Uman, 2009, 200 p [in Ukrainian].
3. Bekh I.D. Osobystisno zoriientovane vykhovannia.[Personally oriented education]. K.: IZMN, 1998, P. 17 [in Ukrainian].
4. Bym-Bad B.M., Petrovskiy A.V. Obrazovanye v kontekste sotsyalyzatsyy [Education in the context of socialization]. Pedagogy, 1996, № 1, P. 23 [in Russian].
5. Zaiets S. S. Adaptatsiia yak sotsialno-psykholohichniy mekhanizm sotsyalizatsii osobystosti [Adaptation as a socio-psychological mechanism of socialization of personality]. Psychological and pedagogical problems of rural school: collection. Science. ex / ed. count : Pobirchenko NS (ed.) [Etc.], K.: Millennium, 2005, Issue 11. pp. 17-122 [in Ukrainian].
6. Kohlberg L. Education for a Just society: A Modern Statement of the Socratic View // The Philosophy of Modern Development. San Francisco, 1981. P. 465 [in English].
7. Kovalev A.H. Psykholohiya lychnosty. [Personality psychology]. M.: Enlightenment, 1970, P. 17 [in Russian].
8. Kon Y.S. Sotsyolohiya lychnosty. [Sociology of personality]. M .: Izd-vo polit. lit-ry, 1967, P. 19 [in Russian].
9. Lavrychenko N.M. Pedagogika sotsyalizatsii: yevropeyski abrysy. [Pedagogy of socialization: European outlines]. K .: VIRA INSIGHT, 2000. P.3 [in Ukrainian].
10. Picha V.M. Sotsiologhiia: zahalnyi kurs: Navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchyykh zakladiv osvity Ukrainy [Sociology: general course: A textbook

- for students of higher education in Ukraine]. K .: Karavela, 2000. P. 71 [in Ukrainian].
- 11.Serdiuk T. I. Khudozhno-estetychna shkola maibutnikh uchyteliv khoreografii: formuvannia dosvidu [Art and aesthetic school of future teachers of choreography: formation of experience: [monograph]. Donetsk: LANDON-XXI, 2011. P. 273 [in Ukrainian].
  - 12.Tarantseva O. O. Formuvannia fakhovykh umin maibutnikh uchyteliv khoreografii zasobamy ukrainskoho narodnoho tantsiu [Formation of professional skills of future teachers of choreography by means of Ukrainian folk dance] Author's abstract. dis. for science. degree can. ped. Sciences: 13.00.04 [Theory and methods of professional education]. [O. O. Tarantseva]. K., 2002. pp.22 [in Ukrainian].
  - 13.Temyna S.Iu. Po puty razvytyia shkolnyka [Along the way of schoolboy development]. Moscow-Voronezh: NPO MODEK, 1999, P. 51 [in Russian].
  - 14.Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk [Philosophical encyclopedic dictionary]. K .: Abris, 2002. P.629 [in Ukrainian].
  - 15.Shcholokova O. P. Osnovy profesiinoi khudozhno-estetychnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia. [Fundamentals of professional artistic and aesthetic training of future teachers]. K., 1996, pp.172 [in Ukrainian].